

зміст норми права не збігається з ціннісними уявленнями про право, правове регулювання суспільних відносин автоматично позбавляється ознаки ефективності.

Список використаних джерел:

1. Вакарюк Л. Норма права та правовий режим: співвідношення понять. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 1. С. 171-176.

2. Качур В.О. Теорія держави і права. Київ: КОМПРИНТ, 2014. 327 с.

3. Козенко Ю. О. Норма права та її реалізація – модель і матерія правової поведінки. *Науковий вісник Львівської комерційної академії. Серія : Юридична*. 2015. Вип. 2. С. 33-42.

4. Куракін О. М. Якість норми права як спеціальний критерій ефективності механізму правового регулювання. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. № 3. С. 64-71.

5. Левченков О. І. Норма як спеціальний критерій виміру ефективності правового регулювання. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2014. Вип. 2. С. 5-14.

6. Рашидова С. С. Визначення феномену і поняття «потреба». *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2015. Вип. 5. С. 106-121.

Розвадовська А.О.

студентка,

Київський національний університет

імені Тараса Шевченка

ІНСТИТУТ ДОВІРЧОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК НОВИЙ ДЛЯ УКРАЇНИ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Верховною Радою України 20 вересня 2019 року прийнятий Закон України «Про внесення змін до деяких актів щодо стимулювання інвестиційної діяльності в Україні» (надалі – Закон). Цей законодавчий акт ввів у правову систему України новий вид забезпечення виконання зобов'язання – право довірчої власності.

Навколо інституту права забезпечувальної довірчої власності вже давно точаться дискусії як серед науковців, так і практикуючих юристів, незважаючи на те, що походить він ще з римського права.

Введення в Україні такого виду забезпечення виконання зобов'язання як право довірчої власності повинно, на думку законодавця, стати першим кроком у стабілізації відносин на кредитному ринку, забезпечити ефективний захист прав кредиторів. Саме тому важливим та надзвичайно актуальним є дослідження нового для України інституту права забезпечувальної довірчої власності та розкриття основних підходів до його запровадження відповідно до положень чинного Цивільного кодексу України [1].

Передача права власності у якості забезпечення зобов'язань передбачена у Директиві Європейського парламенту і Ради Європейського Союзу про механізми фінансового забезпечення від 06.06.2002 № 2002/47 [2]. Імплементация цієї директиви є одним із зобов'язань України за Угодою про асоціацію з Європейським Союзом.

Новий Закон передбачає, що за договором про встановлення довірчої власності довірчий засновник (боржник за основним зобов'язанням або інша особа) передає майно довірчому власнику (кредитору) на праві довірчої власності для забезпечення зобов'язання боржника за кредитним договором, договором позики [3].

Слід звернути увагу, що межі застосування цього інституту чітко окреслені – забезпечення за кредитним договором та договором позики. Оскільки однією із головних проблем, які має вирішити цей новий вид забезпечення зобов'язання є те, що існуючі на сьогоднішній день механізми – неустойка, порука, гарантія, застава, притримання та завдаток – є досить застарілими і на практиці вони не дозволяють забезпечити ефективний захист прав кредиторів.

Водночас, право довірчої власності як спосіб забезпечення виконання зобов'язань є різновидом права власності на майно, за яким кредитор, який отримав майно у довірчу власність (довірчий власник), не має права самостійно відчужувати таке майно, крім як для звернення стягнення на нього, а також викупу його для суспільних потреб у порядку встановленому законом.

Тобто, первісний власник передає своє майно у довірчу власність новому власнику, проте для останнього встановлюються обмеження розпорядження та користування.

Зрозумівши основну суть забезпечувальної довірчої власності, зупинимося більш детально на перевагах та можливих недоліках запровадження даного інституту в Україні та спробуємо проаналізувати з якими проблемами можна зіштовхнутись при використанні права довірчої власності як забезпечення зобов'язання на практиці.

Основною перевагою є те, що відбувається мінімізація ризику кредиторів, пов'язаних з поверненням проблемної заборгованості. Механізм звернення стягнення на майно, що перебуває у довірчій власності, набагато простіший та реалізується у більш короткі строки, ніж реалізація механізму застави чи іпотеки, звернення стягнення не може бути зупинене процедурою банкрутства боржника, оскільки таке майно не включатиметься до ліквідаційної маси майна боржника.

Також довірчому власнику не треба йти до суду для звернення стягнення на майно передане в довірчу власність, адже що довірчий засновник перестає бути юридичним власником цього майна з моменту передачі його у довірчу власність.

Простіша процедура звернення стягнення на об'єкт довірчої власності має стимулювати до зниження кредитних ставок на комерційне чи споживче кредитування. Таким чином створюються передумови для зростання обсягів кредитування бізнесу активізувати інвестиційну діяльність, що має у майбутньому позитивно відобразитись на стані економіки.

Г. Буяджи підкреслює у своєму дослідженні, що переваги фідучіарного закладу для позикодавця не викликають сумнівів, оскільки він надає максимальний захист його правам та інтересам від потенційної недобросовісності боржника, проте для позичальника цей вид забезпечення є більш обтяжливим [4].

Особливої уваги заслуговує необхідність визначення на етапі складання договору мінімальної оціночної вартості майна. В іншому випадку потрібно буде користуватись нормами Цивільного кодексу України, який не містить положень про порядок проведення оцінки об'єкта забезпечувальної довірчої власності крім того, що «ціна продажу об'єкта довірчої власності встановлюється довірчим власником одноособово». Можна припустити, що така норма може призвести до широких зловживань та грубого порушення прав боржника.

Наступним недоліком є обставини обов'язкового звернення стягнення на об'єкт довірчої власності, які закріплені у частині першій статті 5977 Цивільного кодексу України. Такими обставинами також

визначаються державна реєстрація рішення про припинення юридичної особи довірчого власника та прийняття судом постанови про визнання довірчого власника банкрутом та відкриття ліквідаційної процедури.

Такі положення не відповідають самій природі інституту забезпечення виконання зобов'язання, оскільки він передбачає в першу чергу право, а не обов'язок кредитора, звернути стягнення на об'єкт довірчої власності у разі припинення чи визнання кредитора банкрутом. Не відповідає вказана норма й загальним засадам цивільного права, адже фактично довірчий засновник може втратити майно, при цьому не порушуючи умов договору та виконуючи всі зобов'язання, через підстави, що не залежать від нього.

Цікавим з точки зору застосування на практиці є також положення частини четвертої статті 597¹ Цивільного кодексу України, яке передбачає обов'язок кредитора до надання кредиту або позики, що забезпечується переданням нерухомого майна у довірчу власність, запропонувати боржнику надання такого кредиту, позики, можливість забезпечити виконання цих зобов'язань іншим способом.

Дана норма у майбутньому може стати підставою щодо оскарження договору та визнання його недійсним, оскільки законодавчо не встановлено в якій формі має бути зроблена така пропозиція. Тому для того аби не допустити виникнення такої ситуації необхідно у письмовому вигляді зафіксувати те, що боржник був проінформований, що може обрати інший спосіб забезпечення виконання зобов'язання.

Підводячи підсумки, вважаємо, що впровадження конструкції забезпечувальної довірчої власності в Україні є логічним та послідовним кроком на шляху до євроінтеграції.

Серед основних переваг запровадження даного інституту можна виділити такі: захищеність прав кредиторів; спрощення механізму звернення стягнення на майно; можливе зменшення кредитних ставок; ймовірно збільшення обсягу кредитування та інвестування, що має призвести до економічного зростання.

У свою чергу серед головних недоліків, які можуть ускладнити використання забезпечувальної довірчої власності на практиці, варто зазначити: відсутність норми щодо порядку проведення оцінки об'єкта довірчої власності; наявність обставин обов'язкового звернення стягнення, які порушують права довірчого засновника; не уточнена форма, якою має бути здійснена пропозиція обрати інший вид забезпечення виконання зобов'язання.

Тому подальше вивчення цієї теми та удосконалення законодавства мають стати послідовним кроком для забезпечення більш ефективного використання інституту довірчої власності як способу забезпечення виконання зобов'язання на практиці.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Directive 2002/47/EC of the European Parliament and of the Council of 6 June 2002 on financial collateral arrangements. URL: <http://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32002L0047>
3. Закон України «Про внесення змін до деяких актів щодо стимулювання інвестиційної діяльності в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132-20>
4. Буяджи Г. Фідучіарний заклад як вид забезпечення зобов'язань: поняття, особливості, доцільність. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 4. С. 21-27.
5. Довірча власність: чи є у неї майбутнє в Україні? URL: <https://vkr.ua/publication/dovircha-vlasnist-chi-ie-u-neyi-maybutnie-v-ukrayini>
6. Довірча власність як новий спосіб забезпечення виконання зобов'язань. URL: <https://femida.ua/advice/dovircha-vlasnist-yak-noviy-sposib/>

Ярошенко О.О.

студентка,

*Національний університет біоресурсів
і природокористування України*

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВОВУ ПОВЕДІНКУ ТА ЇЇ ВИДИ

До успішних держав, як правило належать держави, які характеризуються високим рівнем розвитку правової системи. Адже успішність демократичних перетворень у цих суспільствах напряму залежить від того, наскільки їх населення підтримує і поважає право, володіє високим рівнем правосвідомості та правової культури. Саме правова культура та правосвідомість визначатимуть правомірність чи неправомірність правової поведінки суб'єктів права. Тому сьогодні в